

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**ПРОБЛЕМИ  
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ  
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ  
ДІЯЛЬНОСТІ  
В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ  
В СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ**

*Монографія*

За загальною редакцією  
доктора економічних наук, професора  
В.В. Немченко

Одеса

Фенікс

2014

УДК [657.22 + 657.6] : 005:934  
ББК 65.9(2)26  
ІІ781

**Авторський колектив:**

Немченко В.В. (вступ, п.1.1), Громова О.М. (п.2.3), Антонюк О.П. (п.1.2),  
Антонюк П.О. (п.1.2), Гарбуз В.Г. (висновки), Голубьонкова О.О. (п.2.2),  
Іванченкова Л.В. (п.3.1), Іванченков В.С. (п.1.4), Купріна Н.М. (п.1.3),  
Купріна І.В. (п.2.2), Лайко О.І. (п.1.4), Маркова Т.Д. (п.2.3), Немченко Г.В. (п.3.3),  
Ощепков О.П. (п.2.1), Слатвинська М.О. (п.3.3), Скляр Л.Б. (п.2.4),  
Ступницька Т.М. (п.3.4), Ткачук Г.О. (п.2.5, п.3.2), Щукіна О.В. (п.2.5)

**Рецензенти:**

**Л.М. Алексеєнко** – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування Тернопільського національного економічного університету

**О.Г. Янковий** – доктор економічних наук, професор, зав.кафедри економіки підприємства Одеського національного економічного університету

*Рекомендовано до видання Вченою радою  
Одеської національної академії харчових технологій  
(30.05.2014 р., протокол № 10 )*

ІІ781 Проблеми фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності в умовах інтеграції України в світову економіку: монографія [В.В. Немченко, Г.О. Ткачук, Л.В. Іванченкова, та ін.] за заг. ред. доктора екон. наук, проф. В.В. Немченко. – Одеса: Фенікс, 2014. – 188 с.  
ISBN 978-966-438-828-0

В колективній монографії кафедри обліку та аудиту ОНАХТ висвітлено питання обліково-аналітичного забезпечення ефективності системи управління фінансово-економічною безпекою підприємств та окремі аспекти функціонування системи ФЕБ, які стосуються реструктуризації, зовнішньої торгівлі, застосування інноваційних підходів та подальшого удосконалення діючих економічних механізмів

УДК [657.22 + 657.6] : 005:934  
ББК 65.9(2)26

ISBN 978-966-438-828-0

© Колектив авторів 2014  
© Одеська національна академія харчових технологій, 2014  
© Офомлення ПП «Фенікс», 2014

## **ЗМІСТ**

<b>ВСТУП .....</b>	<b>5</b>
--------------------	----------

### **РОЗДІЛ I**

#### **ОКРЕМІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

1.1. Фінансово-економічна безпека підприємств харчової промисловості в контексті продовольчої безпеки держави.....	8
1.2. Зовнішня торгівля та питання зміцнення фінансової безпеки.....	13
1.3. Реструктуризація підприємств харчової промисловості як механізм забезпечення рівня їх економічної безпеки.....	25
1.4. Інноваційні підходи розвитку консервної галузі в контексті фінансово-економічної безпеки.....	39

### **РОЗДІЛ 2**

#### **ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

2.1. Оновлення основних засобів як фактор забезпечення економічної безпеки підприємства.....	52
2.2. Маркетинговий підхід щодо забезпечення економічної безпеки підприємства.....	69
2.3. Доцільність використання механізмів стимулювання впровадження ресурсоенергозберігаючих технологій на підприємствах України.....	78
2.4. Економіко-екологічні аспекти управління економічною безпекою підприємств харчової промисловості .....	95
2.5. Проблеми економічної безпеки підприємств-орендарів державного майна.....	108

### **РОЗДІЛ 3**

#### **ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА КОНТРОЛЬ**

## **ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО- ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ**

3.1. Внутрішньогосподарський контроль в системі фінансово-економічної безпеки підприємства.....	114
3.2. Облікове забезпечення системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства в умовах оренди державного майна .....	125
3.3. Проблеми оподаткування органічної сільськогосподарської продукції.....	138
3.4. Інформаційне забезпечення оцінки ефективності системи фінансово-економічної безпеки підприємства .....	145
<b>ВИСНОВКИ.....</b>	<b>154</b>
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....</b>	<b>155</b>
<b>ДОДАТКИ.....</b>	<b>174</b>

## ВСТУП

Сучасні реалії світової економіки свідчать, що перспективи, темпи зростання національних господарств значною мірою залежать від стану сформованості економічної безпеки держави. Для економічної науки і господарської практики, а також для утвердження України як самостійної держави у світовому просторі проблема безпеки набуває особливого значення.

За 23 роки самостійності Україна не змогла забезпечити економічну незалежність, стійкість і стабільність національної економіки, здатність до саморозвитку і прогресу. Україна – одна з країн СНД, яка за 23 роки самостійності не перевищила ВВП 1991 року. Високий рівень корупції, тіньової економіки не сприяли зростанню.

Починаючи з червня 2012 року промислове виробництво почало падати. Резерви Національного банку у порівнянні з травнем 2011 року втратили 60% і досягли у лютому 2014 року 15,5 млрд. дол. Здійснювалось розкрадання державних коштів, існувало багато схем виведення грошей за кордон. Державні кошти вкладались не у розвиток народного господарства, а у маєтки чиновників, міністрів, що погіршувало фінансове становище країни. Все це супроводжувалось падінням рівня життя населення, ростом безробіття, скороченням соціальних програм. Відсутність реальних економічних реформ, небажання уряду М.Я. Азарова та В.Ф. Януковича інтегруватися у ЄС, відсутність демократії та свободи привело у лютому 2014 року до революції, а потім до агресії Росії і захоплення Криму. Ось чому сьогодні об'єктивною є необхідність перегляду теоретичних підходів до забезпечення економічної безпеки держави в контексті трансформаційних процесів України. Для цього потрібна стратегія економічної безпеки, яка спиратиметься на довгострокові національні інтереси згідно з державною стратегією загальнонаціональної вигоди, реалізація якої передбачала б

вихід з економічної кризи, забезпечення стабільності, підвищення рівня загального добробуту, збереження старих і вихід на нові сегменти світового ринку.

Дослідження проблеми забезпечення економічної безпеки держави як визначального чинника сталого розвитку на теоретичному рівні ще не одержало достатнього відображення у науковій літературі. Безумовно, розглянути усі проблеми економічної безпеки у межах монографії неможливо. Метою монографії є лише дослідження проблем продовольчої безпеки підприємств харчової промисловості, яка є складовою економічної безпеки держави.

Індикатором рівня життя населення є частка витрат на продовольство у структурі сукупних витрат домогосподарств. В Японії виділяють сім ступенів рівня життя. Якщо витрати на харчування становлять понад половину усіх витрат, то така ситуація характеризується як існування на межі голоду, до 25% - середній рівень життя, до 20% - високий.<sup>1</sup>

По мірі зростання добробуту населення США частка витрат на продовольство тут неухильно зменшується: якщо у 1982 році вона становила 19,4%, то у 1998 році – 14,6%<sup>2</sup>. Отже, якщо в Україні фактичне значення даного показника у середньому за 1991-2010 рр. становить 58%, то виходячи із соціальної практики розвинутих країн це свідчить про те, що більшість українських домогосподарств перебувають у стані продовольчої небезпеки. За таких умов досягти економічної сталості агропродовольчої системи неможливо. Проблема забезпечення продовольчої безпеки має визначатися можливостями доступу всіх категорій населення до продуктів харчування з урахуванням їх платоспроможності та здатності вітчизняного АПК задовольнити цей попит. Ось чому сьогодні необхідно покращувати якісний рівень споживання, збільшувати соціальні видатки за рахунок підвищення платоспроможності населення.

Слід відзначити, що Україна має величезний потенціал у виробництві високоякісної продовольчої продукції не тільки для власного населення, а й

---

<sup>1</sup>Алтухов А. Методология и методика определения уровня продовольственной безопасности страны. – АПК: экономика управления / А. Алтухов. – 2006. - №8. - С. 3

<sup>2</sup>Сталий розвиток та безпека агропродовольчої сфери України в умовах глобалізаційних викликів: моногр. – Одеса : Астропрінт, 2012. - С. 111.

для інших країн. Цьому сприяють плодородні ґрунти, висококваліфіковані кадри, теплий клімат.

Невипадково багато успішних бізнесменів в державі займаються переробкою сільськогосподарської продукції, виробництвом у АПК. Наприклад, до мільярдерів в Україні відносяться: Ю.Костюк – 45 років, очолює «Міронівський хлібопродукт», П.Порошенко – 48 років, займається виробництвом у кондитерській промисловості, має фірму «Рошен», С.Тігіпко – 54 роки, надає банківські послуги і займається АПК. Випускники Одеської національної академії харчових технологій можуть поповнити цей список бізнесменів.

Кафедра обліку та аудиту Одеської національної академії харчових технологій дослідила деякі проблеми продовольчої безпеки харчових підприємств, розробила заходи по стабілізації розвитку АПК в умовах інтеграції України у світову економіку. Сподіваємось, що наша монографія допоможе уряду країни розробити заходи по покращенню продовольчої безпеки, буде сприяти дослідженням у цьому напрямі, вона також буде корисною викладачам, аспірантам та студентам.

***Завідувач кафедри  
обліку та аудиту ОНАХТ  
д.е.н., професор***

***Немченко В.В.***